

Klemencsics Andrea:

Vallásszabadság és az eljárások ésszerű idő követelményének megsértése, avagy mi minden történt a hetekben Strasbourgban?

Az Emberi Jogok Európai Bírósága az elmúlt hetekben tizenkét esetben marasztalta el hazánkat. Március 25. napján 11 olyan döntést hozott, melyben a 6. cikk, azaz a tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése okán, míg április 8. napján az egyházak jogállásával kapcsolatos magyar szabályozás miatt marasztalta el Magyarországot. Döntése szerint a 2011. évi CCVI. törvény sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének 9. és 11. cikkét, azaz a gondolati-, lelkiismereti és vallásszabadságot, valamint a gyülekezési és az egyesülési szabadságot.

A március 25.-ei döntések esetében kivétel nélkül a 6. cikk, azaz a tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése kapcsán ítélték el hazánkat, azon belül is az eljárás időtartamának elhúzóódása miatt. 2013-ban 25 alkalommal¹ marasztalták el hazánkat a 6. cikk ezen részének megsértése miatt, azonban Törökország 32 elmarasztalással így is vissza szorította Magyarországot a második helyre. Az összesített statisztika szerint (Magyarország 1993 óta tagja) összesen 223 alkalommal marasztalták el hazánkat, azonban 1187 elmarasztalással Olaszország, 563 elmarasztalással Törökország és 449 elmarasztalással Görögország mellett így is csak negyedik hazánk.

A 6. cikk, és ezen belül is az eljárás elhúzóódásának a megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya. Az esetek eldöntése kapcsán a Bíróság az egész hazai eljárást a vizsgálata alá vonja: polgári ügyek esetén a bírósági eljárás illetve a közigazgatási eljárás megindításától, míg büntető ügyekben pedig a vádemeléstől. Minden esetet egyedileg vizsgál, tekintetbe veszi az ügy bonyolultságát, a felek esetlegesen nagy számát, a felek illetőleg állami szervek eljárás elhúzóódásához hozzájáruló magatartását. Az eljárás ésszerű idő követelményének a megsértését minden ügyben egyedileg állapítja meg, általánosságban egy 3-5 éves időtartam még nem sérti az Egyezményt, de ez alól természetesen kivételt képez a gyermekkel, szabadságvesztéssel/kényszerintézkedéssel vagy munkával kapcsolatos ügyek. Az állam ilyen esetekben nagyon kevésszer tud mentesülni az elmarasztalástól, tekintettel arra, hogy sem a bíróságok leterheltsége, sem a közreműködők (szakértő) késedelme, sem pedig a bíró cseréje nem mentesíti.²

A mostani döntések közül a Lambertné Bársony kontra Magyarország ügyben³ a kérelmező 1998. április 20. napján fordult keresetlevéllel a bírósághoz azonban jogerős döntés első fokon 2010. március 2. napján született. A Walch kontra Magyarország ügyben⁴ a kérelmező munkaügyi vita miatt fordult 2006-ban a Bírósághoz, míg végül

¹ Elérhető: http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2013_ENG.pdf (Letöltve: 2014.11.07).

² Nagy Anita: *A tisztességes eljáráshoz való jog az Emberi Jogok Európai Bírósága Magyarországgal kapcsolatos gyakorlatában, különös tekintettel az ésszerű határidő követelményére.* Elérhető: http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/3_2011/tisztesseseges_eljarashoz_valo_jog_esszeru_hatarido_kovetelmenye/ (Letöltve: 2014.11.07.).

³ *Lambertné Bársony v. Hungary* No. 48689/10 (25 March 2014).

⁴ *Walch v. Hungary* No. 13711/09 (25 March 2014).

2013-ban az ügye a Kúriához került. A Lakat kontra Magyarország ügyben⁵ az eljárás 1986 óta folyamatban van, bár itt az eljárás több ízben megszakadt, azonban értelemszerűen ennek ellenére kimeríti az ésszerű idő követelményének megsértését. Az Abbas kontra Magyarország ügyben⁶, házassági felbontása és a közös vagyon megosztása iránti per 2004-től 2010-ig, a Kúria döntéséig tartott. Kovács Anna Sára kontra Magyarország ügy⁷ egy munkaügyi jogvita mely 2002-től 2013-ig tartott, Kulcsár kontra Magyarország⁸ 1999-től 2007-ig tartó felszámolási eljárás, míg a Bodor kontra Magyarország⁹ 2008-tól 2013-ig tartó házassági bontóper. A Raksányi kontra Magyarország¹⁰ 2001-től 2011-ig tartó per, a Ware kontra Magyarország¹¹ 2001-től 2009-ig tartó birtokvédelmi per, a Bartha kontra Magyarország¹² 1993-től 2007-ig tartó per, míg a Barna kontra Magyarország¹³ 2006-tól 2011-ig tartó kártérítési per.

A mostani döntésekből is kitűnik, hogy a Bíróság a munka, gyermek és kártérítéssel kapcsolatos ügyekre érzékenyebb és összességében megállapítható, hogy 6-7 éves per az eset körülményeitől függően már elmarasztalásra ad okot, míg egy 28 éves per esetén a mentesülés a körülményektől függetlenül már kizárt.

A Magyar Keresztény Mennonita Egyház és mások kontra Magyarország ügyben¹⁴ az 1990. év IV. törvényt felváltó 2011. évi CCVI. törvény, azaz a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény Emberi Jogok Európai Egyezménybe ütközését mondta ki a Bíróság. A törvény csak a mellékletében felsorolt „bevett egyházak” egyházi státuszát ismerte el, a többi, korábban egyházi státusszal rendelkezők pedig egyesületi minősítést kaptak. Az egyházzá minősítést az Országgyűlés a bíróságok hatásköréből saját hatáskörébe vonta.

Az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatában a törvényt alkotmányellenesnek minősítette, tekintve, hogy az Országgyűlés egyéni mérlegelésébe tartozik, mely szervezeteket ismeri el egyháznak és melyeket nem. A döntésre válaszul az Országgyűlés az Alaptörvény VII. cikkébe foglalta a vitatott kérdést, megkerülve ezzel az alkotmánybírósági határozatot.

A kérdés az egyházi minőségüket elvesztő szervezetek számára égető, tekintettel arra, hogy a jelenlegi magyar szabályozás szerint, bejegyzett egyházak kedvezményes bánásmódot élveznek, különösen az adózás és a támogatások területén (csak a bejegyzett egyházak jogosultak az egy százalékos személyi jövedelemadóra, adományra és a

⁵ *Lakat v. Hungary* No. 54289/09 (25 March 2014).

⁶ *Abbas v. Hungary* No. 36124/10 (25 March 2014).

⁷ *Kovács Anna Sára v. Hungary* No. 62552/10 (25 March 2014).

⁸ *Kulcsár v. Hungary* No. 22434/08 (25 March 2014).

⁹ *Bodor v. Hungary* No. 81099/12 (25 March 2014).

¹⁰ *Raksányi v. Hungary* No. 40478/10 (25 March 2014).

¹¹ *Ware v. Hungary* No. 8982/10 (25 March 2014).

¹² *Bartha v. Hungary* No. 33486/07 (25 March 2014).

¹³ *Barna v. Hungary* No. 353964/09 (25 March 2014).

¹⁴ *Magyar Keresztény Mennonita Egyház and Others v. Hungary* No. 70945/11, 23611/12, 26998/12, 41150/12, 41155/12, 41463/12, 41553/12, 54977/12 és 56581/12 (8 March 2014).

megfelelő állami támogatásra). A törvény módosítása miatt pedig ők csak a vallási közösség státuszt nyerhetik el, amely nem jelent az egyházakkal megegyező kedvező bánásmódot.

A kormány érvelése szerint a kérelem elutasításának lett volna helye, tekintettel arra, hogy nem merítették ki a kérelmezők a hazai jogorvoslatot (nem kérték elismerésüket a Parlamenttől, nem volt népi kezdeményezés). A kormány tartalmi érvei két csoportba sorolhatóak:

1. Nem sértette meg a rendelkezés a vallás és lelkiismereti szabadságot tekintettel arra, hogy nem befolyásolja vallás kinyilvánítását egyedül vagy másokkal, biztosítja a szülők azon jogát, hogy vallási meggyőződésükkel összhangban neveljék gyermekeiket, a vallásszabadságot az oktatás, a szociális ellátás, a gyermekgondozás és a büntetés-végrehajtási intézmények területén illetve a személyes adatok védelme tekintetében egyaránt.
2. A 9. cikk szerinti vallásszabadság nem jogosítja fel a különböző vallási szerveket állami támogatás igénybevételére a költségvetésből, és a törvény pont az „egyházbusiness” visszaszorítására szolgál, tehát megakadályozni, hogy egy szervezet abból a célból alakuljon egyházzá és végezzen oktatás vagy szociális munkát, hogy az állami támogatásokat megszerezze.

A Bíróság az eset és az érvek vizsgálata során kifejtette, hogy a vallás és lelkiismereti szabadság biztosításához hozzátartozik, hogy az állam független marad és pártatlan szabályozást alakít ki a vallási közösségek tekintetében. Véleménye szerint azáltal, hogy a Parlament hatáskörébe vonta mely vallási közösségeket nyilvánítja egyházzá, megsértette az Egyezmény 9. cikkét (a Bíróság a Metropolitan kontra Moldávia ügyre¹⁵ hivatkozott).

Továbbiakban a Bíróság a 9. cikk 2. szakasz fennállást vizsgálta, tehát, hogy a korlátozás törvényben meghatározott-e illetve a közbiztonság, a közrend és a közegészség vagy az közérkölc, illetve mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében került e sor. A Bíróság megállapította a 2011. CCVI. törvény általi korlátozás tényét, továbbá álláspontja szerint az állami pénzekkel való visszaélés megakadályozása, mint közérdek, megállja a helyét, azonban a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a korlátozás nem arányos az elérendő céllal, tekintettel arra, hogy a magyar állam intézkedése eltúlzott és felettebb szigorú. Magát a közérdeket azonban nem vonta kétségbe Strasbourg csupán egy enyhébb, a vallási közösségekkel jobban együttműködő és a Parlamenttől függetlenebb szabályozást tart kívánatosnak.

A kérdés nehézségét mutatja, hogy a Bíróság sem egyhangú döntést hozott: 5:2 arányban határozott a 9. és 11. cikk megsértésről és Robert Spano izlandi/olasz bíró különvéleményt fűzött az ítélethez, melyben kifejti: nem látja bizonyítottnak, hogy a magyar állam a 9. és a 11. cikket megsértette volna, tekintettel arra, hogy a kérelmezők számára az Egyezményben foglalt jogokat biztosította.

---

¹⁵ *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova* No. 45701/99 (13 December 2001).

A vallásszabadság megsértése miatt történő elmarasztalás Strasbourgban elég speciálisnak számít, először erre példa 1993-ban Kokkinakis kontra Görögország ügyben¹⁶ ezen ország elmarasztalása volt (Magyarország ezen cikk miatt történő elmarasztalására, azonban még nem volt példa).

A mostani döntés ellentétes az általános strasbourgi joggyakorlattal tekintve, hogy a 9. cikk esetében a korlátozásokkal szemben megengedőbb, ha meghatározott állami cél áll mögötte. Annak ellenére, hogy meghatározott és Strasbourg által is elfogadott cél állt a korlátozás mögött, kiváltképp érdekességnek számít jelen döntés. A Bíróság összesített statisztikája is alátámasztja a csekély mennyiségű jogsértést ezen cikkel kapcsolatban, ugyanis 11 elmarasztalással Görögország sértette meg legtöbbször 1959 óta az Egyezmény 9.cikkét.

---

¹⁶ *Kokkinakis v. Greece* No. 14307/88 (25 May 1993).